

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 19.7.2010

KOM(2010)390 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o vykonávaní európskeho programu pre kultúru

SEK(2010)904

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

o vykonávaní európskeho programu pre kultúru

1. ÚVOD

Kultúra sa nachádza v centre európskeho projektu a je základom, na ktorom pevne stojí „jednota v rozmanitosti“ Európskej únie. Spojenie rešpektovania kultúrnej rozmanitosti a schopnosti zjednotiť sa na základe spoločných hodnôt zaručuje mier, prosperitu a solidaritu v EÚ. V súčasnom globalizujúcom sa svete môže kultúra jedinečným spôsobom prispieť k európskej stratégii inteligentného, trvalo udržateľného a inkluzívneho rastu, pričom môže podporiť stabilitu, vzájomné porozumenie a spoluprácu na celom svete.

Prijatím európskeho programu pre kultúru¹ v roku 2007 sa otvorila nová kapitola spolupráce na európskej úrovni v oblasti politiky zameranej na kultúru. Všetci partneri – európske inštitúcie, členské štáty a kultúrna občianska spoločnosť – boli prvýkrát vyzvaní, aby spojili svoje úsilie týkajúce sa jasne vymedzených spoločných cieľov, ktoré schválila Rada²:

- podpora kultúrnej rozmanitosti a medzikultúrneho dialógu,
- podpora kultúry ako katalyzátora tvorivosti,
- podpora kultúry ako nepostrádateľného prvku v medzinárodných vzťahoch EÚ.

S cieľom podporiť spoluprácu sa prostredníctvom programu zaviedli aj nové pracovné metódy v oblasti kultúry:

- otvorená metóda koordinácie (OMK) pre užšiu spoluprácu medzi členskými štátmi v oblasti priorít, ktoré stanovila Rada v pracovnom pláne pre kultúru na roky 2008 – 2010³,
- štruktúrovanejší dialóg s občianskou spoločnosťou v oblasti kultúry prostredníctvom rôznych platforiem na diskusiu a výmenu.

Účel tejto správy

V tejto správe sa posudzuje pokrok, ktorý sa dosiahol na európskej a vnútroštátnej úrovni, pokiaľ ide o tri ciele programu, a hodnotia prvé skúsenosti s novými pracovnými metódami, pričom správa vychádza z vnútroštátnych správ, ktoré predložili členské štáty, a z práce skupín pre OMK⁴ a platforiem⁵. Na základe tejto analýzy Komisia dospela k záverom uvedeným v oddieloch 3.1.2 a 3.2.2.

¹ http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=COMfina&an_doc=2007&nu_doc=0242&model=guicheti

² [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007G1129\(01\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007G1129(01):EN:NOT)

³ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42008X0610\(01\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42008X0610(01):EN:NOT)

⁴ Záverečné správy skupín pre OMK: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1565_en.htm

Pokrok pri zabezpečovaní, aby sa aspekty kultúry riadne zohľadnili v príslušných politikách EÚ („začlenenie“), sa vyzdvihol najmä v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý tvorí prílohu k tejto správe.

2. POKROK PRI PLNENÍ CIEĽOV PROGRAMU

2.1. Cieľ programu 1: Podpora kultúrnej rozmanitosti a medzikultúrneho dialógu

Pokrok možno zdôrazniť v mnohých oblastiach.

Európsky rok medzikultúrneho dialógu 2008⁶ bol zameraný na zvyšovanie informovanosti aj rozvíjanie politickej diskusie o medzikultúrnom dialógu. Nové politiky a štruktúry sú v mnohých členských štátoch dedičstvom uvedeného roka, pričom sa na úrovni EÚ dosiahla politická dohoda o potrebe podporovať medzikultúrne kompetencie⁷ a o úlohe medzikultúrneho dialógu vo vonkajších vzťahoch⁸. Platforma pre medzikultúrnú Európu uverejnila a naďalej podporuje „dúhovú knihu“ odporúčaní občianskej spoločnosti.

Otázku zlepšovania podmienok na **mobilitu umelcov** a ďalších odborníkov v oblasti kultúry riešila skupina pre OMK, ktorá sa zamerala na prekážky mobility a na to, ako ich prekonať, napríklad, prostredníctvom zlepšených informačných systémov, a na úlohu sprostredkovateľských organizácií, prostredníctvom v súčasnosti prebiehajúceho osobitného pilotného projektu, na ktorý sa vyčlenili 3 milióny EUR a v rámci ktorého sa rozvíjajú a testujú nové myšlienky týkajúce sa podpory mobility⁹. Komisia vykonáva aj širšiu činnosť zameranú na riešenie všetkých prekážok, ktoré musia prekonávať občania Európy pri uplatňovaní svojich práv občanov Únie vo všetkých aspektoch svojho každodenného života, a v priebehu tohto roka vydá správu o občianstve.

Nový program Dánska s názvom DIVA zameraný na pobyty umelcov podporuje prichádzajúcich umelcov z oblasti výtvarného umenia, hudby, literatúry a divadelného umenia. Pripravuje sa program pre dánskych umelcov, ktorí chcú pracovať v zahraničí. Nový český program pre tvorivé alebo študijné úsilie podporuje mobilitu na účely tvorby nových umeleckých diel.

Skupina pre OMK pre **mobilitu zbierok** dôkladne porovnala postupy v niekoľkých oblastiach, vrátane iniciatív a prekážok brániacich vypožičiavaniu. Pripravuje sa štúdia Komisie o predchádzaní nezákonnému obchodovaniu s kultúrnym tovarom a boji proti nemu. Európsky parlament zaviedol v roku 2010 pilotný projekt zameraný na preskúmanie vytvorenia varovného systému pre kultúrne dedičstvo.

Holandsko realizuje kampaň na zvýšenie informovanosti zameranú na boj proti nezákonnému obchodovaniu s kultúrnym tovarom, ktorá je upravená pre štyri cieľové skupiny: obchod s umením, široká verejnosť, inštitúcie kultúrneho dedičstva a orgány presadzovania práva. Program vlády na Cypre podporuje náklady na prepravu a výstavy prichádzajúcich aj odchádzajúcich umeleckých diel.

⁵ Odporúčania platformy: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1199_en.htm

⁶ Pozri http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc539_en.htm

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:141:0014:0016:EN:PDF>

⁸ http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/ICD_external_relations_en.doc.pdf

⁹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc417_en.htm

Synergie medzi **vzdelávaním a kultúrou** boli v centre záujmu jednej skupiny pre OMK a témou platformy pre prístup ku kultúre. Na európskej úrovni sa v politických záveroch o podpore tvorivej generácie¹⁰ uznáva, že kultúrny prejav a prístup ku kultúre majú rozhodujúcu úlohu v rozvíjaní tvorivosti detí a mladých ľudí.

Slovinsko prijalo vnútroštátne usmernenia pre vzdelávanie v oblasti kultúry a umenia. Do iniciatívy Švédska s názvom Tvorivé školy, ktorá je zameraná na podporu spolupráce medzi školami a sektorom kultúry, sa zapojilo 97 % samospráv. Na riaditeľstve pre vzdelávanie každej gréckej samosprávy je vytvorené pracovné miesto riaditeľa pre kultúrne záležitosti, ktorého poslaním je posilňovať spojenia medzi vzdelávaním a kultúrou. Program Belgicka (flámskej komunity) s názvom „Dynamo3“ vyzýva školy, aby si vypracovali dlhodobú víziu vzdelávania v oblasti umenia a kultúry.

V oznámení Komisie z roku 2008 „**Viacjazyčnosť**“: devíza pre Európu a spoločný záväzok“ sa uvádza, čo je potrebné urobiť, aby sa jazyková rozmanitosť premenila na devízu pre solidaritu a prosperitu. Odvtedy sa vytvorili dve platformy pre štruktúrovaný dialóg, do ktorých sa zapojili podniky a občianska spoločnosť.

V širokej oblasti prístupu ku kultúre sa dosiahol pokrok aj v oblasti digitalizácie. Projekt **Europeana** sa začal v roku 2008. Komisia oznámila nové opatrenia na podporu digitalizácie a online prístupnosti kultúrneho dedičstva v rámci Digitálnej agendy pre Európu.

Stratégia Estónska v oblasti digitalizácie kultúrneho dedičstva na roky 2007 – 2010 zahŕňa spektrum elektronických služieb, ktorých cieľom je lepšie sprístupniť kultúrne dedičstvo, vrátane spolupráce medzi národnými archívami, národnými knižnicami, verejnoprávnymi rádiami a múzeami.

Pokiaľ ide o **mediálnu gramotnosť** chápanú ako schopnosť mať prístup k obsahu médií a kriticky ich hodnotiť, v odporúčaní Komisie z roku 2009 sa členské štáty a odvetvie médií vyzývajú, aby zvýšili informovanosť ľudí o mnohých formách poslania médií, s ktorými sa stretávajú. Prostredníctvom programu MEDIA 2007 a prípravnej akcie MEDIA International prebieha následná práca.

Portugalsko zaviedlo pre školy program gramotnosti v oblasti autorských práv, ktorého cieľom je posilniť znalosti mladých ľudí o hodnote tvorby a kultúrnej rozmanitosti. Slovensko prijalo koncept vzdelávania v oblasti médií, ktorý sa vypracoval v spolupráci s občianskou spoločnosťou, vzdelávacími a mediálnymi inštitúciami.

Aby sa takisto podporil prístup ku kultúre, Komisia navrhla **značku Európske dedičstvo**¹¹, ktorá má nadväzovať na súčasnú medzivládnu iniciatívu. Pomocou tejto značky by sa upozornilo na miesta, ktoré oslavujú alebo symbolizujú európsku integráciu, ideály a históriu. Jej udelenie by bolo založené na kritériách, vrátane náučnej dimenzie pamiatok, najmä pre mladých ľudí.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0009:0011:SK:PDF>

¹¹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc2519_en.htm

2.2. Cieľ programu 2: Podpora kultúry ako katalyzátora tvorivosti

Spolupráca sa zamerala na kultúrny a kreatívny priemysel (ďalej len „KKP“) a na prínos strategického investovania do kultúry k regionálnemu a miestnemu vývoju. Schopnosť **kultúry posilniť tvorivosť a inováciu**, a tým prispieť k prostrediu, ktoré je priaznivé pre rast a vytváranie pracovných miest, je na európskej aj vnútroštátnej úrovni stále viac v centre záujmu, čo sa potvrdilo v záveroch Rady o kultúre ako katalyzátore tvorivosti a inovácie¹².

Poľská kampaň s názvom „Kultúra sa počíta!“ vyzdvihuje úlohu kultúry v hospodárstve aj v širšej spoločnosti. V bielej knihe o tvorivosti, ktorú v roku 2009 vypracovalo Taliansko, sa skúma model tvorivosti a kultúrnej tvorby a navrhujú opatrenia na podporu tvorivosti.

V rámci **Európskeho roka tvorivosti a inovácií 2009** sa preskúmali aj spôsoby, akými kultúra vytvára hospodárske aj sociálne inovácie. V manifeste vyslancov roka¹³ sa vyzdvihuje tvorivosť, ktorá môže vzniknúť prostredníctvom budovania mostov medzi umením, filozofiou, vedou a podnikaním.

Niekoľko **štúdií** uskutočnených v mene Komisie prispelo k tejto diskusii, najmä štúdiá z roku 2009 o vplyve kultúry na tvorivosť, štúdiá z roku 2010 o podnikaní v KKP a tematická správa siete Eurydice o vzdelávaní v oblasti umenia a kultúry na školách v Európe.

Pozornosť sa zamerala najmä na **kultúrny a kreatívny priemysel** a na úrovni EÚ vyvrcholila vydaním zelenej knihy v apríli 2010 o tom, ako vytvoriť prostredie, v ktorom toto odvetvie môže naplniť svoj potenciál prispieť k inteligentnému, trvalo udržateľnému a inkluzívnemu rastu. Zelená kniha čerpá najmä z práce skupiny pre OMK a platformy pre KKP s cieľom vymedziť konzultáciu o otázkach, medzi ktoré patrí napríklad prístup k financiám, potreby tvorivého podnikania z hľadiska zručností a inovačné partnerstvá s ďalšími hospodárskymi odvetviami¹⁴.

V októbri 2009 bol uverejnený dokument obsahujúci úvahu o výzve vytvoriť jednotný európsky digitálny trh pre tvorivý obsah, ktorý zahŕňa napríklad knihy, hudbu, filmy alebo videohry. V dokumente sa analyzovali prekážky voľného pohybu tvorivého obsahu na internete a začala sa ním verejná diskusia o niektorých možných opatreniach na vytvorenie skutočného jednotného trhu.

Tvorivá britská stratégia z roku 2008 je venovaná kľúčovým otázkam týkajúcim sa vládnej intervencie do KKP: zručnosti a talent, inovácie, duševné vlastníctvo a podpora tvorivých firiem. Nová stratégia Litvy v oblasti rozvoja KKP zahŕňa podporu vnútroštátnej siete inkubátorov kreatívneho priemyslu. Rozvojová stratégia Fínska pre tvorivé hospodárstvo sa zaoberá zamestnanosťou, podnikaním a vývojom výrobkov v kreatívnom priemysle.

Stále viac sa uznáva aj prínos **kultúry k miestnemu a regionálnemu rozvoju**. Z Kohézneho fondu sa na roky 2007 – 2013 vyčlenila suma 6 miliárd EUR určená na oblasť kultúry, z ktorej sa má financovať ochrana a zachovanie kultúrneho dedičstva, rozvoj infraštruktúry a podpora služieb v oblasti kultúry. Ďalšie finančné prostriedky sa vyčlenili v rámci takých kapitol, ako cestovný ruch, obnova miest, podpora MSP a informačná spoločnosť. V štúdiu sa skúma prínos kultúry k miestnemu a regionálnemu rozvoju a bude zahŕňať praktický nástroj

¹² http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/CONS_NATIVE_CS_2009_08749_1_EN.pdf

¹³ http://www.create2009.europa.eu/about_the_year/manifesto.html

¹⁴ Pozri aj Amsterdamskú deklaráciu na <http://85.92.129.90/~workshop/>

pre politických činiteľov na regionálnej a miestnej úrovni a pre subjekty pôsobiace v oblasti kultúry. Pri príprave budúcej politiky súdržnosti, ktorá sa má začať realizovať od roku 2014, by sa malo čerpať zo skúseností získaných v rámci projektov a štúdií s cieľom vytvoriť nástroje, ktoré uvoľňujú plný potenciál kultúrnej oblasti, a najmä potenciál kreatívneho priemyslu. Odvetvie kultúry a kreativity by sa malo začleniť do integrovaných regionálnych alebo mestských rozvojových stratégií, v partnerstve medzi verejnými orgánmi zastupujúcimi rôzne politické oblasti a príslušnými zástupcami občianskej spoločnosti.

Írská iniciatíva zameraná na kultúrny turizmus sa začala v roku 2009 s cieľom zlepšiť spoluprácu medzi oblasťami umenia, kultúry a cestovného ruchu. Nové odborné oddelenie pre cestovný ruch v oblasti kultúry na rumunskom ministerstve kultúry podporuje medziútvarovú spoluprácu s cieľom využiť plný potenciál hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva.

Ukázalo sa, že **vypracovanie metodík na tvorbu harmonizovaných štatistík v oblasti kultúry** je úloha, ktorú je potrebné riešiť prostredníctvom procesu OMK. Od septembra 2009 Eurostat podporuje sieť vnútroštátnych štatistických služieb, ktoré navzájom spolupracujú. V priebehu dvoch rokov sa táto sieť koordinovaná ministerstvom kultúry Luxemburska bude zaoberať metodickým rámcom štatistík v oblasti kultúry; KKP; verejnými a súkromnými výdavkami na kultúru; a kultúrnou účasťou a sociálnym vplyvom kultúry.

2.3. Cieľ programu 3: Podpora kultúry ako nepostrádateľného prvku v medzinárodných vzťahoch EÚ

EÚ ako zmluvná strana Dohovoru UNESCO o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov¹⁵ sa zaviazala začleniť kultúrny rozmer do svojich vzťahov s partnerskými krajinami a regiónmi.

Od prijatia programu sa vo vonkajších vzťahoch EÚ objavil nový strategický rámec pre kultúru. Kultúra sa stále viac vníma ako strategický faktor politického, sociálneho a hospodárskeho rozvoja. Na nové iniciatívy sa mobilizovali zvýšené finančné zdroje; od roku 2007 sa na kultúru v tretích krajinách a na regionálnu spoluprácu vyčlenilo viac ako 100 miliónov EUR.

Výrazne sa posilnila podpora EÚ, pokiaľ ide o spoluprácu v oblasti kultúry v regióne, na ktorú sa vzťahuje **európska susedská politika**. Tomuto regiónu je v rokoch 2009 a 2010 venovaná osobitná akcia programu EÚ v oblasti kultúry, pričom v roku 2011 sa má začať realizovať nová iniciatíva pre regionálnu a medziregionálnu spoluprácu.

V rámci **Únie pre Stredozemie** sa pripravuje nová stratégia Euromed v oblasti kultúry. Komisia posúdila potreby a uskutočnila konzultačný proces; ad hoc pracovná skupina, do ktorej partneri nominovali členov, vypracuje stratégiu, ktorá sa navrhne ministrom.

Hlavné snahy v oblasti obnovy kultúrneho dedičstva v **nových členských krajinách** dopĺňalo zameranie na nezávislé organizácie prostredníctvom účelovej výzvy nástroja IPA na podporu občianskej spoločnosti. Kultúra je aj osou politického dialógu a spolupráce v novom **Východnom partnerstve**, ktoré sa začalo v roku 2009. Program Východného partnerstva v oblasti kultúry, ktorý sa má začať realizovať v roku 2010, sa zameriava na posilnenie schopnosti subjektov pôsobiacich v oblasti kultúry, posilnenie regionálnych prepojení a prínos k rozvoju inkluzívnych politík v oblasti kultúry v partnerských krajinách.

¹⁵ Viac ako 110 ratifikácií do apríla 2010.

Slovinsko bolo v roku 2008 hostiteľom konferencie, počas ktorej sa začal ľubľanský proces financovania obnovy kultúrneho dedičstva v juhovýchodnej Európe.

Stále viac sa uznáva aj úloha, ktorú zohráva kultúra v **rozvojových politikách**. V roku 2009 Komisia začala realizovať proces na posilnenie úlohy kultúry v oblasti rozvoja, ktorý je založený na spoločnom úsilí všetkých zainteresovaných strán. Zriadil sa výbor odborníkov z krajín AKT a EÚ, ktorý má monitorovať dosiahnutý pokrok a podklady na formulovanie programu Kultúra v krajinách AKT v rámci 10. európskeho fondu rozvoja (EFR)¹⁶.

Stratégia Španielska na rok 2007 v oblasti kultúry a rozvoja je založená na zásadách Dohovoru UNESCO.

V oblasti **obchodných vzťahov** EÚ naďalej zohľadňovala osobitnú duálnu (hospodársku/kultúrnu) povahu audiovizuálneho sektora ako vektora na oznamovanie identity a hodnôt v príslušných dvojstranných a viacstranných rokovaniach. V súlade s Dohovorom UNESCO sa súčasne uznala potreba zabezpečiť pre rozvojové krajiny preferenčné zaobchádzanie v oblasti kultúrneho prejavu, ako spôsobu podpory vyváženejších výmen, prostredníctvom podpísania protokolu o spolupráci v oblasti kultúry v rámci Dohody o hospodárskom partnerstve s krajinami združenia Cariforum¹⁷.

Nové dohody o filmovej koprodukcii medzi Francúzskom a partnerskými krajinami samozrejme zahŕňajú odkaz na Dohovor UNESCO.

Ďalší krok vpred sa urobil prostredníctvom **dvojstranných partnerstiev** s rozvinutými alebo rozvíjajúcimi sa partnerskými krajinami. Seminár na vysokej úrovni „Rusko – EÚ: znaky na cestovnej mape spolupráce v oblasti kultúry“, ktorý spoločne zorganizovala EÚ a ruské ministerstvo kultúry, sa konal v Moskve v roku 2009. V roku 2010 sa vytvorilo Partnerstvo Severnej dimenzie v oblasti kultúry. Strategické partnerstvo EÚ s Brazíliou má kultúrny rozmer, ktorý sa odrazil v podpísaní spoločného vyhlásenia medzi Európskou komisiou a brazílskym ministerstvom kultúry v roku 2009. Strategický vzťah medzi EÚ a Mexikom sa oficiálne vytvoril v októbri 2008. Politický dialóg medzi Európskou komisiou a čínskym ministerstvom kultúry sa začal v máji 2009. Osobitné činnosti programu Kultúra podporili projekty spolupráce, okrem iného s Čínou, Indiou a Brazíliou.

Cieľom prípravnej akcie **MEDIA International** v audiovizuálnej oblasti je preskúmať spôsoby posilnenia spolupráce medzi európskymi odborníkmi a odborníkmi z tretích krajín z audiovizuálneho sektora a podporiť tok kinematografických/audiovizuálnych diel v oboch smeroch. Podpora bude pokračovať v rámci nástupníckeho programu MEDIA Mundus, na ktorý sa na roky 2011 – 2013 vyčlenili finančné prostriedky vo výške 15 miliónov EUR.

3. METÓDY PRÁCE A PARTNERSTVÁ

Komisia navrhla v programe niekoľko nových metód práce, najmä otvorenú metódu koordinácie (OMK) a štruktúrovanejší dialóg s odvetvím kultúry.

¹⁶ Pozri http://www.culture-dev.eu/pages/en/en_accueil.html

¹⁷ Odlišné dohody a protokoly, ktorými sa vykonáva a podporuje Dohovor UNESCO, sa parafovali aj s Južnou Kóreou a dokončujú sa s andskými krajinami a krajinami Strednej Ameriky.

3.1. OMK

3.1.1. Prvé skúsenosti

V rámci pracovného plánu Rady v oblasti kultúry na roky 2008 – 2010 sa zriadili štyri expertné skupiny, aby prostredníctvom OMK spolupracovali pri výmene skúseností a predkladali odporúčania týkajúce sa prioritných tém stanovených v pracovnom pláne:

- kultúry a kreatívny priemysel,
- synergie medzi kultúrou a vzdelávaním,
- mobilita umelcov a ďalších odborníkov v oblasti kultúry,
- mobilita zbierok.

Hoci v pracovnom pláne sa stanovujú ciele pre každú skupinu, ukázalo sa, že proces odsúhlasenia osobitejších oblastí je pre skupiny výzvou a v niektorých prípadoch spôsobil oddialenie skutočného začiatku ich činností.

V prípade väčšiny tém sa skupiny sústredili na výmenu skúseností s cieľom vypracovať odporúčania týkajúce sa politiky. V niektorých prípadoch sa dôraz kládol na systematickejší zber a analýzu vnútroštátnych postupov.

Hoci po dvoch rokoch skúseností je ťažké vyvodiť pevné závery, Komisia aj členské štáty považujú OMK celkovo za účinný spôsob spolupráce v oblasti kultúry.

Ukázalo sa, že proces OMK je dobrým rámcom na budovanie kontaktov medzi vnútroštátnymi správnymi orgánmi a vzájomné učenie. Hoci sa všetky skupiny zamerali na vypracovanie odporúčaní v oblasti politiky, hlavnou výzvou zostáva začleniť ich do tvorby politiky na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni a skĺbiť prácu skupín s prácou predsedníctiev Rady a Komisie.

3.1.2. Výzvy do budúcnosti

Spolupráca v oblasti OMK sa zameriava na otázky a výsledky, ktoré môžu využiť členské štáty a Komisia vo svojich príslušných oblastiach právomoci, čo vedie k pokroku v dosahovaní cieľov agendy.

K tomuto cieľu prispeje užšie skĺbenie práce skupín pre OMK, Komisie a Rady, najmä práce predsedníctiev. Predsedníctva by mali mať stanovené jasné priority, aby sa zabezpečilo, že programy predsedníctva a práca Rady budú vychádzať z výsledkov OMK.

Ukázalo sa, že stretnutia generálnych riaditeľov ministerstiev kultúry sú účinným fórom na strategické úvahy a majú potenciál byť dôležitým kanálom na šírenie a využívanie výsledkov OMK. V rámci každého predsedníctva by sa malo počítať so systematickejším organizovaním stretnutí generálnych riaditeľov, na ktorých by sa preskúmali výsledky jednej alebo viacerých skupín pre OMK, v súlade s prioritami predsedníctva.

Z hľadiska návrhov členských štátov vo vnútroštátnych správach a účastníkov OMK Komisia navrhuje tieto spôsoby posilnenia účinnej spolupráce:

- Členské štáty by prostredníctvom príslušných orgánov Rady mali vymedziť všeobecné a špecifickejšie témy, ktoré sa majú riešiť prostredníctvom skupín pre OMK. Reálnym limitom sú maximálne 4 alebo 5 tematických skupín, ktoré zabezpečia, aby Komisia mohla účinne podporiť proces, a aby Rada, najmä predsedníctva, mala dostatočnú kapacitu uplatňovať výsledky práce skupín. V rámci každej skupiny by sa témy mali riešiť postupne a mali by sa časovo sklbiť. Štvorročné plánované obdobie by umožnilo trvalo udržateľnú spoluprácu, preskúmanie v polovici obdobia a zmysluplný tematický pokrok.
- Rada by mala pre každú tému vymedziť aj cieľové výsledky, napríklad, analytické správy, príručku správnych postupov alebo odporúčania v oblasti politiky, a mala by určiť možnosti šírenia, vrátane konferencií predsedníctiev, stretnutí generálnych riaditeľov, akcií organizovaných platformami odvetvia kultúry a s týmito platformami a seminárov organizovaných Komisiou.
- Na základe toho by každá skupina určila svoje pracovné metódy, od plenárnych zasadnutí v Bruseli až po činnosti vzájomného učenia organizované hosťiteľskou krajinou. Skupinám by ako doposiaľ predsedal jeden alebo dvaja predsedovia po tom, čo by ich navrhol a schválil Výbor pre kultúrne záležitosti.
- Dobre vymedzené témy by mali členským štátom uľahčiť určiť členov skupiny so správnym profilom. Registrácia sa môže opakovať každý rok s cieľom zabezpečiť, aby členovia mali najvhodnejší profil pre témy, ktoré sa majú riešiť v danom roku. Niektoré témy si môžu vyžiadať dôkladné poznatky týkajúce sa obsahu, iné širšiu politickú víziu. Či už sa vymenujú odborníci pre obsah z akademickej obce alebo občianskej spoločnosti alebo spomedzi úradníkov ministerstva (alebo z oboch týchto skupín), úzke spojenie s tvorbou politiky a účinná podpora zo strany ministerstva sú v každom prípade nevyhnutné.
- Ukázalo sa, že veľkosť skupín pre OMK s 22 až 27 zúčastnenými členskými štátmi má svoje výhody aj nevýhody a menšie podskupiny boli v praxi uprednostňovaným fórom na diskusiu. Cieľom je naďalej aktívna výmena a diskusia. To môže napríklad znamenať spoločné využívanie postupov, prijímanie partnerov za účelom partnerského učenia alebo návrh prípadovej štúdie. Riešenie špecifických tém počas štvorročného obdobia by malo následne uľahčiť členským štátom určiť diskusie, do ktorých sa chcú aktívne zapojiť.
- Program Kultúra by mal poskytnúť podporu skupinám, najmä pokiaľ ide o činnosti partnerského učenia a šírenia informácií.

Upravené pracovné metódy pomôžu podporiť uplatňovanie výsledkov OMK. S jasne určenými témami, cieľovými výsledkami a možnosťami šírenia sa spolupráca členských štátov prostredníctvom OMK bude uskutočňovať v rámci s jasnejšími míľnikmi. Hlavným cieľom je užšie sklbenie práce skupín pre OMK, Komisie a Rady, najmä jej predsedníctiev.

3.2. Štruktúrovaný dialóg s odvetvím kultúry

3.2.1. Prvé skúsenosti

Komisia sa naďalej zameriava na dialóg s odvetvím kultúry s cieľom zabezpečiť, aby jej hlas jasne zaznel v politickej diskusii na európskej úrovni.

Od roku 2007 prebieha medzi Komisiou a týmto odvetvím štruktúrovaný dialóg prostredníctvom dvoch hlavných štruktúr: tematických platforiem európskych združení a európskeho kultúrneho fóra.

V nadväznosti na Európsky rok medzikultúrneho dialógu 2008 toto odvetvie vytvorilo „dúhovú platformu“, rozhranie medzi občianskou spoločnosťou a Komisiou pre plánovanie a podporu tohto európskeho roka. Toto rozhranie sa odvtedy rozvinulo do platformy pre medzikultúrnu Európu. Čerpajúc z tohto príkladu Komisia uverejnila v polovici roka 2008 otvorenú výzvu na vyjadrenie záujmu s cieľom podporiť kultúrne organizácie s výrazným európskym rozmerom na vytvorenie dvoch ďalších platforiem, platformy pre prístup ku kultúre a platformy pre KKP.

V rámci každej platformy sa vypracovali prvé odporúčania v oblasti politiky, ktoré sa predložili širšiemu odvetviu počas európskeho kultúrneho fóra v roku 2009.

Jedným z hlavných prínosov, na ktoré poukázali platformy, je hlbší a širší dialóg v rámci odvetvia kultúry. Štruktúrovaný dialóg bol výzvou pre aktérov vo veľmi heterogénnom odvetví kultúry, aby hľadali spoločnú platformu. Toto odvetvie je lepšie informované o politických procesoch a je otvorenejšie, pokiaľ ide o prepojenie s politikou.

V závislosti od zavedenia priorít sa však toto odvetvie môže snažiť určiť najdôležitejších partnerov a politické iniciatívy zamerané na osobitné témy. Užšie skĺbenie dialógu občianskej spoločnosti s prácou Komisie, skupín pre OMK a členských štátov v Rade by poskytlo jasnejší obraz o tom, kedy a kde predkladať odporúčania.

3.2.2. Výzvy do budúcnosti

Na základe návrhov, ktoré predložili platformy a členské štáty v národných správach, Komisia navrhuje tieto spôsoby posilnenia účinnej spolupráce:

- Každá z tematických platforiem by mala „odzrkadľovať“ oblasť politiky OMK a byť s ňou spojená, aby sa zosúladiли úvahy a diskusie o prioritných témach. Komisia bude pokračovať vo svojich dvojstranných kontaktoch s platformami a navrhne, aby sa konalo výročné zasadnutie s výbormi platforiem.
- Európske kultúrne fórum, ktoré sa organizuje každé dva roky, je naďalej hlavnou príležitosťou na dialóg medzi občianskou spoločnosťou a politickými činiteľmi. Fórum 2009 vyzdvihlo pokrok, ktorý sa dosiahol v oblasti začlenenia kultúry do súvisiacich európskych politík, a pritiahlo viac ako 1 000 účastníkov. Na zabezpečenie priestoru na diskusiu o osobitných problémoch sú však potrebné aj menšie akcie. Budúca diskusia vedená platformou a podujatia spojené so šírením by mali zjednotiť účastníkov z odvetvia, „zrkadlovej“ skupiny pre OMK, členský štát a európskych politických činiteľov. Preskúmajú sa alternatívy k riadeniu financovania z grantov; skúsenosti z pilotnej fázy poukazujú na to, že projektové granty sa môžu lepšie prispôbiť podporným činnostiam platformy.
- V niektorých členských štátoch nastal pozitívny vývoj v štruktúrovanom dialógu s občianskou spoločnosťou v oblasti kultúry. Rada pre politiku v odvetví kultúry v Maďarsku spája zástupcov vlády, odborníkov v oblasti kultúry, financujúce orgány a odborové organizácie. V Rumunsku sa pilotná platforma pre dialóg zmenila na oddelenie pre zapojenie zainteresovaných strán na ministerstve kultúry a národného dedičstva.

Cielenejší dialóg s občianskou spoločnosťou v oblasti kultúry prispeje k lepšiemu skĺbeniu spoločného úsilia smerujúceho k politickým prioritám. Tematické platformy, ktoré „odzrkadľujú“ témy, ktoré sa riešia prostredníctvom OMK, uľahčia prenos postupov a poznatkov občianskej spoločnosti do tvorby politiky.

4. CESTA VPRED

Skúsenosti získané od prijatia programu jasne poukázali na potenciál spolupráce v oblasti kultúrnej politiky na európskej úrovni, či už prostredníctvom výmeny skúseností medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o úpravy politiky založené na osvedčených postupoch, väčšiu účasť občianskej spoločnosti v oblasti kultúry v procese tvorby politiky, alebo prostredníctvom koordinovanejšieho prístupu ku kultúre v súvisiacich politikách.

Súčasný **širší kontext** ešte viac zdôrazňuje význam posilnenia spolupráce.

Cieľom stratégie „Európa 2020“, ktorú navrhla Komisia, je vrátiť Európu na cestu dlhodobého rastu, s opatreniami na podporu inteligentného, trvalo udržateľného a inkluzívneho rastu. V rámci tohto rámca môže kultúra zohrávať dôležitú úlohu, vrátane v kľúčových iniciatívach, medzi ktoré patrí „inovácia v Únii“ (tvorivé ekológie, netechnologická inovácia), digitálna agenda (mediálna gramotnosť, nové prostredie pre tvorbu a prístup ku kultúre) a nové zručnosti pre nové pracovné miesta (medzikultúrne kompetencie a prierezové zručnosti). Úloha kultúry v regionálnom a miestnom rozvoji by sa mala zdôrazniť aj v rámci politiky súdržnosti (tvorivé a medzikultúrne mestá a regióny). Mimo hraníc EÚ by sa mala ďalej rozvíjať úloha kultúry v politike rozširovania a vo vonkajších vzťahoch (označenie Európy ako miesta na vytváranie a podporu vyvážených kultúrnych výmen a spolupráce so zvyškom sveta).

Cieľom návrhov uvedených v tejto správe je prostredníctvom posilňovania účinnej spolupráce pomôcť zabezpečiť, aby kultúra v plnej miere prispela k inteligentnej, trvalo udržateľnej a inkluzívnej Európe.

5. ZÁVER

Európsky parlament, Rada, Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor sa vyzývajú, aby reagovali na túto správu.

Rada sa vyzýva, aby prijala primerané opatrenia na prijatie rozhodnutia o súbore širokých tematických otázok a osobitných prioritných témach, ktoré sa majú riešiť prostredníctvom OMK.

Komisia navrhuje, že bude tematicky predkladať správy o pokroku, ktorý sa dosiahol v oblasti dohodnutých tém, pričom bude čerpať z výsledkov OMK, práce platforiem pre štruktúrovaný dialóg a dobrovoľných príspevkov členských štátov.